

החוג לסיעוד

בית ספר למקצועות הבריאות

הפקולטה לרפואה

אוניברסיטת תל-אביב

סמינר מחקר בסיעוד

7 ביוני 2016

ספר תקצירים

תוכן עניינים:

בית ספר האקדמי לסייעוד זיוה טל, שיבא

- 3 - הקשר שבין תפיסת אחים ואחיות את תפקיד האחיות האחריות לבין שאיפתם לפתח קריירה ניהולית.....
- 5 - השפעת מגדר האחים והאחיות על העדפתם לפתח קריירה בתחום מסוים.....
- הקשר בין הצורך באוטונומיה בקרב אחים ואחיות לבין שאיפתם לפתח קריירה בתחום
- 7 - עם אופק למומחיות קלינית.....

בית ספר האקדמי לסייעוד שיינברון, איכילוב

- ההבדלים בקרב סטודנטים לסייעוד הלומדים במסלול התוכנית הכללית, בהשוואה לסטודנטים לסייעוד הלומדים במסלול הסבת אקדמים, בערכי העבודה ובשביעות הרצון מבחירת המקצוע סיעוד.....
- 9 - הקשר בין עמדות אחים ואחיות כלפי חולי נפש לבין הגישה הטיפולית בהם.....
- 10 - תוצאות פונקציונאליות ושביעות רצון מטופלים לאחר החלפת מפרק הכתף.....
- 11

בית ספר האקדמי לסייעוד פט מטיוס, הלל יפה

- 12 - כוונת אימהות בישראל לחסן את בניהן נגד HPV.....
- 13 - כוונת סטודנטים לסייעוד לדווח על טעויות בתרופות.....
- 14 - היענות לחיסון שעלת בקרב נשים הרות בישראל.....

בית ספר האקדמי לסייעוד וולפסון

- 15 - מאפייני סולם הערכים של סטודנטים לסייעוד : מכללות מול אקדמיה, סיעוד מול הנדסה.....
- 17 - הקשר בין עישון לבין שנת לימוד והקשר בין עישון לביצוע פעילות גופנית אצל סטודנטים לסייעוד.....
- 19 - עמדות צוות מטפל בנוגע לשימוש במריחואנה רפואית.....

כללית האקדמיה לסייעוד, קמפוס רבין (דינה)

- 21 - הקשר בין ידע בתחום סיעוד הזקן וחשיפה לזקנים, לבין עמדות כלפי זקנה בקרב סטודנטים לסייעוד.....
- 23 - הקשר בין משתנים סוציו דמוגרפים לבין עמדות כלפי אלימות נגד נשים בקרב המגזר הערבי.....
- 25 - הקשר בין רמת דתיות והשכלה לבין היענות לתרומות דם בקרב האוכלוסייה היהודית בישראל.....

הקשר שבין תפיסת אחים ואחיות את תפקיד האחיות האחראיות לבין שאיפתם לפתח קריירה ניהולית

מגישות: נגה מייבום ושרה מלחם

מנחה: רונית בן שחר

בית הספר: האקדמי לסיעוד זיווה טל, שיבא

פיתוח, החלפה, או שינוי בקריירה הינו עניין מהותי ובעל משמעות רבה בחייו של אדם. הניסיון, החוויות והמודלים, שאליהם הוא נחשף, מהווים בסיס לתהליך זה, המושפע מגורמים ביולוגיים, אישיים ותרבותיים. בקרב אחים ואחיות ההתקדמות לתחום ניהולי בקריירה דורשת מיומנויות אישיות, רמת אחריות ומוסר גבוהה, ניסיון קליני וידע נרחב. קיים קושי ניכר בגיוסם של אחים ואחיות לתפקידים ניהוליים, קושי אשר הולך ומתעצם עם השנים. בהתאמה עולה הדרישה לאחים ואחיות מוכשרים ובעלי פוטנציאל ניהולי, הכולל את התכונות שהוזכרו לעיל, לאיוש התפקידים הללו. מתוך מגמה להבין מהם הגורמים שמשפיעים על אחים ואחיות להעדיף לפתח קריירה בתחום ניהולי, בוצע המחקר הנוכחי. מחקר זה בוחן את הקשר בין האופן שבו נתפס התפקיד של האחיות האחראיות על ידי הצוות הסיעודי, לבין שאיפתם לפתח קריירה ניהולית. על מנת לבחון את הנושא, הוגדר תפקיד האחיות האחראיות בהתייחס לשלושה היבטים: (1) קשיבותן לצורכי הצוות הסיעודי במחלקה, (2) מקצועיותן והצלחתן לנהל את המחלקה באופן מיטבי, (3) זיהוי וקידום פוטנציאל אישי בקרב הצוות הסיעודי. המחקר התבסס על תיאוריית הלמידה החברתית (social learning theory) של בנדורה, המבוססת על ההנחה כי השינויים והבחירות שעושה אדם במהלך חייו נובעים מאינטראקציה חברתית-קוגניטיבית של האדם עם סביבתו. המדגם הינו מדגם נוחות, אשר כלל 659 אחים ואחיות מוסמכים בעלי רמות השכלה משתנות, העובדים במחלקות השונות בבית חולים גדול במרכז הארץ, וממלאים תפקידים מקצועיים שונים. כלי המחקר שנעשה בו שימוש הוא שאלון אנונימי מובנה למילוי עצמי, שהופץ על ידי סטודנטים בשנה הרביעית ללימודיהם במחלקות שונות בבית החולים. השאלון כלל שאלות סוציו-דמוגרפיות ושאלות הנוגעות לגישות ועמדות אישיות ביחס לפיתוח קריירה. לצורך ביצוע המחקר והפצת השאלונים התקבל אישור הן מוועדת הלסינקי של המרכז הרפואי שבו הופצו השאלונים, והן מוועדת האתיקה של החוג לסיעוד. לאחר איסוף השאלונים נותחו הנתונים בעזרת תוכנת SPSS. לצורך בחינת הקשר בין משתני המחקר נעשה שימוש במקדם המתאם של פירסון (r). נבחן הקשר בין כל אחד משלושת המדדים של המשתנה הבלתי תלוי - תפיסת תפקיד האחיות האחראיות, לבין המשתנה התלוי - העדפתם של האחים והאחיות במחלקה לבחור בתפקידים ניהוליים, ונמצא כי קיים קשר סטטיסטי מובהק ($p < 0.01$), חיובי, בעוצמה חלשה (בין 0.181-0.190).

על פי מבחן מקדם המתאם של פירסון אוששה השערת המחקר, ולכן ניתן לומר ברמת ביטחון של 99% כי הקשר שנמצא במדגם מתקיים גם באוכלוסייה. ממצאי המחקר תומכים בחשיבות תפקידו של האחיות האחראיות כמהווה מודל לחיקוי. מודעות להשפעה הרבה של האחיות האחראיות על האחים והאחיות עשוייה לסייע במציאת פתרון לקושי שבגיוסם לתפקידים ניהוליים. דוגמא לכך יכולה להיות פיתוח סדנאות לאחים ואחיות, שבמסגרתן ניתן יהיה להעצים את האחים ואחיות האחראיות ולסייע להם לפתח את התפקיד, בדגש על שלושת ההיבטים שנמצאו כבעלי השפעה על שאיפת האחים והאחיות לבחור בקריירה ניהולית. באופן זה, יוכלו למצות את הפוטנציאל האישי שלהם ושל תפקידם, ולהוות מודל לחיקוי כמתואר במחקר. מחקרי המשך יוכלו להתמקד בבחינת שאיפתם של אחים ואחיות להתקדם לתפקיד האחיות האחראיות, או לתפקיד ניהולי ספציפי אחר. כך, יוכלו לתמוך בממצאי המחקר הנוכחי ולהרחיבו.

השפעת מגדר האחים והאחיות על העדפתם לפתח קריירה בתחום קליני נבחר

מגישים: מוחמד ביאדסה ואמין גרה

מנחות: יעל שליש ועפרה רענן

בית הספר האקדמי לסיעוד זיווה טל, שיבא

רקע: קריירה מוגדרת כדרכו של אדם לקראת הצלחות והשגת רווחים בפעולה מסוימת לשם התקדמות מקצועית (אבן-שושן, 2003). מקצוע הסיעוד שינה את פניו בשנים האחרונות והפך לתחום עיסוק משתלם מבחינה מקצועית וכספית, על כן מספר הסטודנטים הגברים המעוניינים לעסוק בסיעוד הולך וגדל, מכיוון שהם רואים בו הזדמנות לפיתוח קריירה ולקידום מקצועי.

התערבות סיעודית מחייבת התמודדות עם מטופלים במצבים אקוטיים, או לחילופין, עם מטופלים במצבים שיקומיים. גלזרמן (2014) מציין, כי תיאוריית המגדר והחברה גורסת כי חלוקת התפקידים בין גברים ונשים, שהתבססה במשך מיליוני שנים, גרמה להבדלים משמעותיים בתפקודם. בנוסף, נמצא שבחירת קריירה מונעת על ידי אינטרסים. ההבדלים בין המינים באינטרסים אלו הם בדרך כלל תוצאה של תהליך סוציאליזציה, ואכן נמצא כי נשים נוטות לבחור עיסוקים בנושאים אומנותיים, חברתיים וכאלה המצריכים יוזמה. לעומתן, גברים נוטים לבחור עיסוקים בעניינים ריאליים ותחרותיים (Beltz, Swanson, & Berenbaum, 2011).

מטרת המחקר: לבדוק את השפעת מגדר האחים והאחיות על העדפתם לפתח קריירה בתחום קליני אקוטי לעומת שיקומי. המדגם כלל 659 אחים/יות מוסמכים/ות בבית חולים גדול במרכז הארץ, 166 אנשי צוות מתוך המדגם הינם גברים ו-493 הינם נשים.

שיטת המחקר: כלי המחקר הינו שאלון אנונימי למילוי עצמי שאושר על ידי ועדת הלסינקי. השאלון נחלק לשני חלקים: בחלקו הראשון מתייחס השאלון לנתונים סוציו-דמוגרפיים, ובחלקו השני הוא מציג שאלות אודות הנטייה של אחים ואחיות לבחור בפיתוח קריירה במחלקה מסוימת, כך שהמחלקות חולקו לשתי קטגוריות, אקוטיות לעומת שיקומיות, לפי הגדרות משרד הבריאות.

תוצאות: נמצא קשר סטטיסטי מובהק בין מגדר האחים והאחיות לבין העדפתם לפתח קריירה בתחום קליני מסוים מבחינת אופי המחלקה אקוטי לעומת שיקומי ($\chi^2=4.394$, $df=1$, $Sig=0.036$). מסקנות: קיים קשר בין מגדר האחים והאחיות לבין העדפתם לפתח קריירה בתחום קליני מסוים. ניתן לראות, כי אחיות יעדיפו לעבוד במחלקות שיקומיות יותר מאשר אחים. מגבלות: מגבלות מחקר זה באות לידי ביטוי בכך שהמחקר בוצע בבית חולים אחד ויחיד במרכז הארץ, ניתן להרחיב את המחקר כך שיכלול עוד בתי חולים במרכז בכלל ובפריפריה בפרט. בנוסף, אוכלוסיית הנשים במחקר גדולה פי שלושה מכמות הגברים במחקר.

הקשר בין הצורך באוטונומיה בקרב אחים ואחיות לבין שאיפתם לפתח קריירה בתחום עם אופק למומחיות קלינית

מגישות: אנאל טרג'ין ועדן כהן

מנחה: רונית בן שחר

בית הספר האקדמי לסיעוד זיווה טל, שיבא

גורמים רבים משפיעים על אחים ואחיות בבחירת קריירה בתחום אחד על פני האחר. בין גורמים אלו נכלל הצורך באוטונומיה. הבנת המניעים העומדים מאחורי בחירה זו יכולה לספק מבט על תפיסות וציפיות מקצועיות, שהינן בעלות השלכות על תכנון עתידי של משאבי אנוש במקצוע הסיעוד. במהלך הקריירה המקצועית אחים ואחיות נחשפים למגוון אפשרויות קידום והתפתחות מקצועיים. בשנים האחרונות חלה התפתחות משמעותית בתחום המומחיות הקלינית בסיעוד במדינת ישראל. הצלחת הפיתוח של תחום זה עשויה להשפיע רבות על מערך הבריאות ולקדם את מעמד מקצוע הסיעוד בארץ. במגמה להבין מהם הגורמים אשר עשויים להוביל אחים ואחיות לשאוף לפתח קריירה בתחום עם אופק למומחיות קלינית בוצע מחקר זה, זאת בהתבסס על ה- Self Determination Theory (SDT), העוסקת בצרכיו האישיים של האדם. משתתפי המחקר זה היו אחים ואחיות, שעבדו במרכז רפואי גדול במרכז הארץ בתקופת ביצוע המחקר. רוב משתתפי המחקר היו נשים יהודיות, נשואות, אשר נולדו בישראל. המדגם הינו מדגם נוחות, אשר במסגרתו הופצו 800 שאלונים, שמהם מולאו בסך הכול 659 שאלונים. כלי המחקר, אשר בעזרתו נבחנו משתני המחקר, היה שאלון אנונימי מובנה למילוי עצמי, שחולק ע"י סטודנטים בשנה הרביעית ללימודיהם במחלקות השונות, וכלל בתוכו שאלות סגורות ושאלות רב-ברירתיות. השאלון כוון לזיהוי גורמים המשפיעים על העדפה לפתח קריירה בתחום מסוים ועמדות כלפי קריירה. התקבל אישור ועדת הלסינקי של המרכז הרפואי וכן של ועדת האתיקה של החוג לסיעוד. לאחר איסוף השאלונים נותחו הנתונים בעזרת תוכנת SPSS. לבדיקת ההשערה בוצע מבחן פירסון. נמצא קשר סטטיסטי מובהק ($p < 0.05$), חיובי, ברמה חלשה-בינונית ($r = 0.281$, $r = 0.123$, $r = 0.246$, $r = 0.201$) בין המשתנה צורך באוטונומיה לבין המשתנה העדפה לפתח קריירה בתחום עם אופק למומחיות קלינית, ועל כן השערת המחקר אוששה. נמצא כי הצורך באוטונומיה משפיע על העדפת אחים ואחיות לפתח קריירה בתחום עם אופק למומחיות קלינית, כך שככל שלאח/אחות צורך גבוה יותר באוטונומיה, כך הם יהיו בעלי העדפה רבה יותר לפתח קריירה בתחום עם אופק למומחיות קלינית. מגבלות המחקר נובעות מכך, שהמשתנים נבחנו באמצעות מספר מצומצם של שאלות, ועל כן סביר שלא היה מיצוי של בחינת הקשר בין המשתנים.

בנוסף, תחום המומחיות הקלינית בישראל הינו תחום צעיר יחסית, שהחל לצבור תאוצה בשנים האחרונות, וייתכן שחלק ממשנתפי המחקר טרם נחשפו אליו או אינם מכירים אותו כהלכה, מה שעלול להשפיע על תוצאות המחקר. מחקר זה, המוצא את הצורך באוטונומיה כגורם המשפיע באופן חיובי על אחים ואחיות להעדיף תחום זה, עשוי לסייע לקובעי המדיניות לזהות את אנשי הצוות בעלי הנכונות לקחת חלק בייסוד התפקיד, מה שעשוי לתרום להמשך התפתחות תחום חשוב זה ולהצלחתו. על מנת להבין לעומק את הסוגיה, מומלץ לבצע מחקרים נוספים, כדי לבדוק האם קיימים גורמים נוספים המשפיעים באופן חיובי על העדפה לפתח קריירה בתחום זה, והאם הצורך באוטונומיה יבטיח את הצלחתו של האדם בתחום המומחיות הקלינית בסיעוד.

ההבדלים בקרב סטודנטים לסיעוד הלומדים במסלול התוכנית הכללית, בהשוואה לסטודנטים לסיעוד הלומדים במסלול הסבת אקדמאים, בערכי העבודה ובשיעור הרצון מבחירת המקצוע

סיעוד

מגישים: דניאל טרכס ולירז לב להמן

מנחה: ד"ר חיה באליק PhD RN

ביה"ס האקדמי לאחיות שיינברון, איכילוב

רקע: אוכלוסיית הסטודנטים לסיעוד בישראל מורכבת מסטודנטים בתוכנית הכללית לתואר ראשון בסיעוד ובסטודנטים בתוכנית הסבת אקדמאים אשר עושים הסבת קריירה למקצוע הסיעוד, לאחר שלמדו תואר אקדמי אחר בעבר.

מטרת המחקר: להבין מהם ההבדלים בין שתי קבוצות הסטודנטים באשר לערכי העבודה שהובילו אותם לבחירת המקצוע ולשיעור רצונם מבחירה זו.

שיטה: במחקר השתתפו 70 סטודנטים מבית ספר לסיעוד במרכז הארץ, 35 מכל קבוצה. לכל סטודנט חולקו שלושה שאלונים: שאלון סוציו-דמוגרפי, שאלון שביעות רצון מבחירת המקצוע ($\alpha=0.87$) ושאלון ערכי עבודה ($\alpha=0.86$). הנתונים נותחו בתוכנת ה-SPSS על-ידי מבחני t ומבחן פירסון.

תוצאות: נמצא כי ישנו דמיון בין שתי הקבוצות באשר לערכים "הפנימיים" והערכים "החיצוניים-נלווים". בנוסף, נמצא כי שביעות הרצון מבחירת המקצוע גבוהה יותר אצל הסטודנטים במסלול ההסבה. כמו כן, נמצא כי בין ערכי העבודה, בעיקר הפנימיים, לבין שביעות הרצון מבחירת המקצוע-ישנו קשר חיובי.

מסקנות: סט הערכים של הסטודנטים בשתי הקבוצות הינו דומה, על אף השוני הבין דורי, הסוציו-דמוגרפי והמקצועי שיש בניהן. בהתבסס על העובדה שערכי עבודה מובילים לבחירת מקצוע, ניתן להניח שאותם ערכים דומים הם הערכים אשר מובילים לבחירת מקצוע הסיעוד. בנוסף, נמצא כי בשתי הקבוצות ערכי העבודה הפנימיים משפיעים בקשר חיובי על שביעות הרצון מבחירת המקצוע. עם זאת, שביעות הרצון מבחירת המקצוע של הסטודנטים במסלול ההסבה גבוהה יותר, ניתן להניח שהבדל זה נובע מהבדל הגילאים בין הקבוצות, ההבדל בהיסטוריה המקצועית ובתופעת הדיסוננס הקוגניטיבי.

מגבלות והמלצות: מגבלות המחקר הינן גודלו הקטן והעובדה שהינו מדגם נוחות. ההמלצה למחקרים עתידיים היא הרחבת המדגם: מחקר של סטודנטים משנה א' ועד ד', בנוסף מומלץ לחקור גם סטודנטים מהפריפריה על-מנת לקבל תמונה רחבה יותר של סטודנטים לסיעוד בארץ.

הקשר בין עמדות אחים ואחיות כלפי חולי נפש לבין הגישה הטיפולית בהם

מגישות: קרינה איילנקריג ונגה שרה יצקן

מנחה: ד"ר רות חייקין PhD RN

ביה"ס האקדמי לאחיות שיינברון, איכילוב

רקע: החולי הנפשי פוגע באנשים רבים בעולם ואחוז הסובלים ממחלות נפשיות נמצא במגמת עלייה. לעמדות השליליות בקרב אחים ואחיות בפרט ישנן השלכות קשות על החולה עצמו כמו פגיעה בטיפול והתדרדרות המחלה. לעמדות אלו ישנן השלכות גם על האחים והאחיות הבאות לידי ביטוי בתסכול, חרדה וירידה בשביעות הרצון בעבודה.

מטרת המחקר: מטרת המחקר הינה בדיקת עמדותיהם של אחים ואחיות בבית חולים כללי כלפי חולי נפש ובחינת הקשר לגישה הטיפולית שלהם בטיפול באותם מטופלים.

שיטות מחקר: המדגם כלל 88 אחים ואחיות, כשני שלישי נשים, העובדים במחלקות הגנריות בבית חולים במרכז הארץ. עמדות האחים נמדדו באמצעות שאלוני תפיסת מאפיינים תפקודיים ($\alpha=0.94$) ותפיסת מסוכנות ותלות ($\alpha=0.79$). הגישה הטיפולית נמדדה באמצעות שאלון בנושא ($\alpha=0.81$).

ממצאים: נמצא קשר חיובי בין עמדות הנבדקים ע"פ שאלון תפיסת מאפיינים תפקודיים לבין גישות טיפוליות ($r=0.37, p=0.000$). בנוסף, נמצא קשר חיובי בין עמדות הנבדקים ע"פ שאלון תפיסת מסוכנות ותלות לבין גישות טיפוליות ($r=0.29, p=0.003$). כמחצית מהנבדקים הסכימו כי חולי נפש הם "תוקפניים" וכשני שלישי - הסכימו כי חולי נפש הם "מסוכנים" ו-"מפחידים". רק כשליש מהנבדקים הפגינו גישה חיובית כלפי חולי נפש.

מסקנות והמלצות: ככל שעמדתו חיובית המטפל ינקוט בגישה טיפולית חיובית, מקצועית ויעילה ונהפוכו. התוצאות מעידות על תפיסות מוטעות וסטיגמה כלפי חולי נפש בקרב האחים והאחיות ועל חוסר בטחון בטיפול בהם המובילים לפגיעה באיכות הטיפול. תוצאות המחקר מצביעות על צורך בקביעת מדיניות ברורה בעניין בבתי החולים ובניית תוכנית להעשרת הצוות בנושא סטיגמה כלפי חולי נפש. יש מקום להעמיק ולהרחיב בתוכניות הכשרה ואסטרטגיות התמודדות עם הסטיגמה בבתי הספר לסיעוד על מנת להכין את הדור הבא שיוכל להביא את הגישה החיובית למיטת החולה.

תוצאות פונקציונאליות ושביעות רצון מטופלים לאחר החלפת מפרק הכתף

מגישים: אלנה ברודסקיה, יאנינה רדילובץ, אחמד מחאג'נה, עודי מוחמד

מנחה: ד"ר אולג דולקרט PhD RN

ביה"ס האקדמי לאחיות שיינברון, איכילוב

רקע: החלפת מפרק כתף מלאה (RTSA) הינו ניתוח ששכיחותו עולה עם השנים ומבוצעים בעיקר באוכלוסייה בגילאי 65 ומעלה. הסיבה המובילה לביצוע הניתוח הינה הרס של הסחוס או קריעת גיד. סיבות נוספות לביצוע הניתוח הם דלקת פרקים שגרונית (Rheumatoid Arthritis), שברים בכתף, ופריקות כתף חוזרות. כל אלו פוגעים בתפקוד המפרק כך שבמקרים בהם הטיפול השמרני לא משפר את מצב בריאותם ואיכות חייהם של המטופלים, מבוצע ניתוח להחלפת מפרק כתף מלאה/חלקית באמצעות השתלת תותב מתכתי או סינטטי.

מטרת המחקר: לבדוק כיצד ניתוח להחלפה מלאה/חלקית של מפרק הכתף משפיע על תוצאות פונקציונאליות ושביעות רצונם של המטופלים.

שיטה: המדגם כלל 190 מטופלים אשר נותחו במרכז רפואי תל-אביב ע"ש סוראסקי, בין השנים 2004-2014. המחקר נערך בצורה רטרוספקטיבית, באמצעות ראיון טלפני במהלכו הנחקרים נדרשו לענות על 3 שאלונים - DASH, SF-12, ASES.

תוצאות: המחקר כלל 321 מטופלים, מתוכם 37 נפטרו, 96 סירבו להשתתף או לא ניתן היה ליצור איתם קשר. המדגם הסופי הציג 190 נחקרים, בהם 117 נשים ו-73 גברים, בממוצע גיל 69.45 שנים. בשאלון ASES התקבל ניקוד ממוצע של 45.78 (+ 23.5). בשאלון DASH התקבל ניקוד של 45 (+ 23.9). שאלון SF-12 מתחלק לפן פונקציונאלי שבו התקבל ניקוד של 70.1 (+ 18.9), ובן הנפשי התקבל ניקוד של 69.9 (+ 19.2).

סיכום: מטופלים שעברו ניתוח להחלפת מפרק כתף מלא או חלקי דיווחו על תפקוד ברמה בינונית בפעילויות יומיומיות ובאיכות חייהם. בנוסף, ישנה הלימה בין תפקוד פונקציונאלי לבין מצב נפשי של הנחקרים מספר שנים לאחר ביצוע הניתוח, אך קשר זה לא נבדק מחקרית.

כוונת אימהות בישראל לחסן את בניהן נגד HPV

מגישים: כרים מדליג ואולגה מיטלמן

מנחה: ד"ר מירב בן נתן

בית הספר האקדמי לסיעוד ע"ש "פט מתיוס", הלל יפה

רקע: ווירוס ה-HPV הינו פתוגן המועבר במגע מיני שגורם למחלות אנוגינטלית גם בגברים וגם בנשים. בקרב גברים, ההזדקקה בוורוס ה-HPV יכולה לגרום לסרטן אנאלי וסרטן הפין. כיום, שני סוגי חיסון עיקריים נמצאים נגד HPV, הראשון הוא החיסון הרבעוני (Gardasil), והשני החיסון הדו-ערכי (Cervarix), כאשר אמונות אימהות ברחבי העולם כלפי יתרונות חיסון הבנים חלוקות. החל משנת תשע"ו, משרד הבריאות התחיל לחסן גם את הבנים כנגד HPV אך עדיין אין נתונים לגבי אחוז ההתחסנות בארץ בקרב בנים בישראל בכלל ובמגזר הערבי בפרט וכן אמונותיהן של האימהות בנושא.

מטרת המחקר: מטרת מחקר הינה לחקור את הבדל בין נשים ערביות לנשים יהודיות בכוונתן לחסן את בניהן כנגד HPV. בנוסף, מי מבין משתני המודל האמונות הבריאותיות משפיע על החלטת אימהות בישראל לחסן נגד HPV והאם המודל מצליח לנבא כוונת אמהות לחסן את בניהם כנגד וירוס HPV.

שיטות מחקר: מחקר זה הינו מחקר כמותי ומתאמי, בו הועברו שאלונים הבנויים על בסיס "מודל האמונות הבריאותיות". שאלונים אלו הועברו בקרב מדגם נוחות של 70 אימהות מהמגזר היהודי והערבי.

ממצאים: ממצאי המחקר עולה כי 14% מהאימהות חיסנו את בניהן כנגד HPV. עוד נמצא כי 64% מהמחסנות הן ערביות, לעומת 36% הן יהודיות. כמו כן, עולה כי מידת הכוונה של האימהות לחסן את בניהן הינה בינונית. ממצאי המחקר עולה שלא נמצא הבדל משמעותי בין האימהות הערביות ליהודיות בכוונה לחסן את בניהן. בנוסף, נמצא שמודל האמונות הבריאותיות ניבא את כוונת האמהות לחסן את ילדיהן כנגד HPV באחוז שונות מוסברת שווה ל- 68% ($R^2 = 0.68$) כאשר, המשתנה המשפיע ביותר על הכוונה לחסן את הבנים הינו תפיסת היתרונות החיסון.

מסקנות והמלצות: מודל האמונות הבריאותיות מצליח לנבא את כוונת האמהות לחסן את ילדיהן כנגד HPV. העלאת המודעות של הנחקרות לגבי יתרונות החיסון במפגשי הורים בבתי ספר כבר מכיתה ז' ע"י אחיות הקהילה וכן הפצת עלונים ופרסומות על חשיבות החיסון וניפוץ מיתוסים. כמו כן ביצוע מחקר רנדומאלי פרוספקטיבי שיבחן את הקשר בין הצהרת הכוונות של האמהות לביצוע חיסון בפועל של בניהן.

כוונת סטודנטים לסיעוד לדווח על טעויות בתרופות

מגישים: מרלין מחאג'נה ושרה מחאג'נה

מנחה: ד"ר מירב בן נתן, אירה שרון

בית הספר האקדמי לסיעוד ע"ש "פט מתיוס", הלל יפה

רקע: טעויות במתן תרופות הינה תופעה נפוצה ובעייתית ברחבי העולם ובארץ. לטעויות בתרופות השלכות חמורות על מטופלים עד מוות. במדינת ישראל קיים חוזר מנהל הסיעוד הן בניהול הטיפול התרופתי בקרב אחים ואחיות המחייב אחיות לדווח על כל מקרה של טעות בתרופות. למרות הנחיה זו, קיימת בעייתיות גדולה בדיווח של אחיות וסטודנטים לסיעוד בנוגע לטעויות בתרופות. בנוסף קיימת אי בהירות בנוגע לגורמים המשפיעים על כוונת הסטודנטים לדווח על טעויות בתרופות. מטרת המחקר: מטרת המחקר הינן לבחון מה הגורמים המשפיעים על כוונת הסטודנטים לסיעוד לדווח על טעויות בתרופות והאם תיאוריית ההתנהגות המתוכננת מצליחה לנבא את כוונתם לדווח על טעויות בתרופות.

שיטות המחקר: מחקר זה הינו כמותי ומתאמי, בו הועברו שאלונים הבנויים על בסיס תיאוריית ההתנהגות המתוכננת. שאלונים אלו הועברו בקרב מדגם נוחות של 70 סטודנטים לסיעוד שלומדים בחוג לסיעוד באוניברסיטת תל אביב ובבית הספר לסיעוד הלל יפה בחדרה.

ממצאים: ממצאי המחקר עולה כי כוונה הסטודנטים לדווח על טעויות בתרופות הינה גבוהה. מעל 80% מכלל הסטודנטים דיווחו שבכוונתם לדווח על טעויות בתרופות. נמצא כי החשש מתגובת הממונים ועמיתים לעבודה עלול למנוע מהם לדווח על הטעות. שליש מכלל הסטודנטים מסכימים שדיווח על טעויות בתרופות גורם לציבור להיות חסר אמון לגבי מקצוע הסיעוד. כמו כן, מידת הניבוי של המודל התיאורטי הינה 38% ($R^2=0.38$) כאשר המשתנה המשפיע ביותר על כוונת הסטודנטים לדווח על טעויות בתרופות הינו אמונות התנהגותיות.

מסקנות והמלצות: מודל ההתנהגות המתוכננת מצליח לנבא את כוונת הסטודנטים לדווח על טעויות בתרופות. על סמך ממצאי המחקר עולה החשיבות של הטמעת דיווח על טעויות בתרופות וההשלכות השליליות הצפויות במקרה שלא מדווחים, במטרה להביא לשינוי התנהגות הסטודנט. בנוסף מומלץ לבצע מחקר רנדומלי פרוספקטיבי הבודק את מימוש הכוונה לדווח על טעויות בתרופות. כמו כן, מומלץ לבצע מחקר איכותני בקרב סטודנטים שביצעו טעויות בתרופות, אך לא דיווחו.

היענות לחיסון שעלת בקרב נשים הרות בישראל

מגישות: קסניה סקשילדו ובת-אל קרבצנקו

מנחה: ד"ר מירב בן נתן

בית הספר האקדמי לסיעוד ע"ש "פט מתיוס", הלל יפה

רקע: שעלת הינה מחלה אנדמית בעולם כולו המשפיעה על 40 מיליון בני אדם מדי שנה. על אף שקיים חיסון, השעלת מהווה גורם משמעותי לאשפוזים ולמוות בתינוקות. על אף שחיסון נגד שעלת מוצע לנשים בהריון באופן שגרתי במספר מדינות כולל בישראל, שיעורי ההתחסנות בקרב נשים בהריון בישראל הינם נמוכים.

מטרות המחקר: מטרת מחקר הינן לבחון מהם הגורמים המשפיעים על החלטת אישה הרה לקבל חיסון נגד שעלת בזמן ההיריון, באמצעות מודל האמונות הבריאותיות. כמו כן ייבחן ההבדל בין נשים ילידות הארץ לנשים ילידות בריה"מ לשעבר בכוונה להתחסן במהלך ההריון ויבדק האם מודל האמונות הבריאותיות מנבא תופעה זו.

שיטות מחקר: מחקר זה הינו מחקר כמותי ומתאמי, בו הועברו שאלונים הבנויים על בסיס "מודל האמונות הבריאותיות". שאלונים אלו הועברו בקרב מדגם נוחות של 70 נשים הרות ילידות ישראל וילידות בריה"מ.

ממצאים: קיים הבדל בכוונה להתחסן נגד שעלת בין נשים ילידות הארץ לבין נשים ילידות בריה"מ. 52% מהנשים ההרות ילידות הארץ דיווחו על כוונה גבוהה להתחסן כנגד שעלת, לעומת 31% מהנשים ההרות ילידות ברית המועצות. ממצאי המחקר עולה כי מודל האמונות הבריאותיות ניבא במחקר את הכוונה של אישה הרה להתחסן כנגד שעלת במהלך ההיריון באחוז שונות מוסברת השווה ל- 76% ($R^2 = 0.76$), כאשר רכיב המודל המשפיע ביותר על כוונת האישה להתחסן נגד שעלת במהלך ההיריון הינו יתרונות החיסון.

מסקנות והמלצות:

ממצאי המחקר עולה שהגורמים המשמעותיים ביותר המשפיעים על האישה ההרה להתחסן כנגד שעלת במהלך ההיריון הינם הסיכוי לחלות, חומרת המחלה, יתרונות החיסון, מחסומים וניסיון עבר בקבלת החיסון. אי לכך, ההמלצות הנגזרות לקדם בצורה אפקטיבית ויעילה את השיעור שלהם להתחסן על ידי העלאת המודעות ליתרונות חיסון השעלת, חומרת המחלה והסיכוי לחלות ולצמצום המחסומים בקרב הנשים ההרות. ולכן על מנת להרחיב את יכולת ההכללה של הממצאים, מומלץ להשתמש בשיטות דגימה אחרות כגון דגימה רנדומאלית. בנוסף רצוי לבצע מחקר פרוספקטיבי שיעקוב אחרי הנשים ההרות לבחינת הקשר בין הצהרת הכוונה לביצוע החיסון בפועל.

מאפייני סולם הערכים של סטודנטים לסיעוד :

מכללות מול אקדמיה, סיעוד מול הנדסה

מגישים: מאיה קוצר ורימאן גאנם ואת'ר עיזאלדין

מנחות: רמה זילבר ושרית ביתן

בית הספר האקדמי לסיעוד וולפסון

רקע: ערכים הם "אבני בוחן", עקרונות מנחים לשיפוט של סיטואציות ובחירת דרך וקבלת החלטות. לערכים השפעה על התנהגות הפרט והחברה והם מאפיינים קבוצות, חברות ופרטים כאשר גורמי תרבות, סביבה ואישיות משפיעים עליהם באופן ישיר. אנשי חינוך מאמינים כי באמצעות חינוך ניתן להשפיע על ערכים ובאמצעותם על ההתנהגות האנושית ומתוך השקפה זו תהליכים חינוכיים כוללים בתוכם חינוך לערכים ברבדים שונים. קימות מספר תיאוריות בתחום הערכים. במחקר הנוכחי נעשה שימוש בהשקפת העולם העומדת בבסיס התיאוריה של שוורץ (1992,2002,2012).

ערכים וסיעוד- שורשיו הערכיים של מקצוע הסיעוד הומניים ובעלי מאפיינים דתיים ותחושת שליחות. היסטורית, הוגדר לא אחת המקצוע כבעל מהות של "חסד" ו "שליחות" והצטייר מוסרית לבני האנוש ללא מטרות רווח. בהווה, ולנוכח השינויים המהותיים בהיבטים החברתיים, הרפואיים הטכנולוגיים והכלכליים שחלו בחברה האנושית במאות ה-20 וה-21 אפיוני הסיעוד מן העבר השתנו והוא נדרש לחשבון נפש פנימי הן ברמה המוסרית והן בהיבטים מקצועיים נוספים עימם הוא מתמודד. העלייה בתוחלת החיים וההזדקנות של האוכלוסייה הנובעת ממנה, היכולת לרפא ולתת מענה למחלות רבות אשר בעבר נחשבו לחשוכות מרפא כל אלו ואחרים משנים ללא הכר את עבודת הסיעוד ומציבים בפניו אתגרים מוסריים משמעותיים. בנוסף אופיין החומרני של החברות המודרניות והמעבר מחברות בעלות ערכות הדדית לחברות קפיטליסטיות ורפואה בעלת טכנולוגיה מתקדמת תלויה עלות ורווח תורמים גם הם לצורך בהתמודדות עם שאלות מוסר וערכים נוקבות הנוגעות למהות תפקידו של הסיעוד בעולם הפוסט-מודרני.

תאורית הערכים של שוורץ (1992, 2012) והשאלון שפותח לאומדן סולם הערכים עומדים בבסיסם על ההנחה כי ערכים מבטאים מוטיבציות ומטרות וכי הבסיס לכיטויים אלו הינם 3 צרכים אנושיים אוניברסאליים בסיסיים : 1. ביולוגיים. 2. בינאישיים. 3. צרכים של החברה האנושית לשמירה על אחדותה . בתיאוריית הערכים של שוורץ מוגדרים עשרה סוגי ערכים, השונים זה מזה במוטיבציה המונחת בבסיסם. התיאוריה מניחה כי עשרת הערכים הללו מקיפים את מגוון הערכים הקיימים בתרבויות השונות. על פי התיאוריה, סוגי ערכים אלה הם אוניברסאליים משום שהם מתבססים כאמור על שלושת הצרכים הקיומיים והבסיסיים ביותר של בני אדם ושל חברות. בנוסף על הגדרת תוכנם המוטיבציות של הערכים, מצביעה התיאוריה של שוורץ גם על קשרים דינמיים ביניהם. המחקר הנוכחי ביקש לשרטט את סולם הערכים של הסטודנטים לסיעוד בשנות הלימוד השונות ובחן האם קיים שוני בינו לבין סולם ערכים של מקצועות אחרים והאם מתקיים שוני בין קבוצות הסטודנטים לסיעוד לבין עצמן .

הקשר בין עישון לבין שנת לימוד והקשר בין עישון לכיצוע פעילות גופנית אצל סטודנטים לסיעוד

מגישים: יקטרינה זאזייב ורותם בן בסט

מנחה: רינת הירש

בית הספר האקדמי לסיעוד וולפסון

רקע: עישון סיגריות הוא הגורם הראשי למחלות קשות ומוות, אשר ניתן למניעה כגון מחלות לב וכלי דם, סרטן ריאות, מחלות בדרכי הנשימה, פגיעה בפוריות ועוד. בממוצע, מעשנים מקצרים את חייהם ב-13.8 שנים. נהוג לחשוב שידע זה כוח, כלומר אדם שנמצא בידו יותר מידע כך יוכל להחליט החלטות נכונות ונבונות יותר, ועל בסיס הנחה זו, במחקר הנוכחי נבחן הקשר בין עישון לשנת לימודים. עובדי מקצועות הבריאות התייחסו לסטודנטים לסיעוד בשנה האחרונה ללימודיהם ואוכלוסיה כללית התייחסה לסטודנטים בשנה הראשונה ללימודיהם שטרם נכנסו להתנסויות במחלקות. ההנחה הייתה שסטודנטים בשנה הראשונה ללימודיהם טרם נחשפו לעישון ונזקיו הבריאותיים, פעילות גופנית ויתרונותיה הרפואיים, ועל כן נחשבו לאוכלוסיה רגילה בהשוואה וניתוח הנתונים. בנוסף, נבחנה ההשערה כי קיים קשר בין עישון לבין ביצוע פעילות גופנית. מטרת המחקר: לבדוק את הקשר בין שנות לימוד לבין עישון ובין עישון לבין פעילות גופנית בקרב סטודנטים לסיעוד.

שיטות המחקר: המחקר הנוכחי היה מחקר חתך שבו השתתפו 100 סטודנטים לסיעוד בתוכנית הכללית, התכנית להסבת אקדמאים או התוכנית הייחודית מבית חולים וולפסון, אוניברסיטת תל אביב. במחקר התבצע שימוש ב-2 שאלונים לקבוצות שונות: שאלון לקבוצת הסטודנטים המעשנים ושאלון לקבוצת הסטודנטים הלא מעשנים. כל שאלון הורכב מ-3 חלקים: חלק נתונים אישיים ופרטים סוציודמוגרפיים, חלק בנושא עישון וחלק בנושא פעילות גופנית.

ממצאים: במחקר נמצא כי קיים קשר מובהק בין שנת לימוד לבין עישון ולכן ההשערה אוששה.

נמצא שאחוז המעשנים בשנה האחרונה ללימודים גבוה יותר מאשר בשנה הראשונה ללימודים

כמו כן לא נמצא קשר מובהק בין עישון לבין פעילות גופנית.

מסקנות: נמצא במחקר שסטודנטים בשנה הראשונה ללימודים מעשנים פחות מסטודנטים בשנה האחרונה ללימודיהם, ממצא זה בא בסתירה עם הספרות בה נאמר כי אחוז המעשנים בקרב עובדי הבריאות נמוך יותר בהשוואה לאוכלוסייה הכללית. במחקר לא נמצא קשר מובהק בין פעילות גופנית לבין עישון בניגוד למחקרים קודמים.

מגבלות המחקר: המחקר הוגבל בזמן ובמקום ולכן נאספו רק 100 שאלונים וכולם מסטודנטים שלומדים בבית החולים וולפסון. כמו כן מדובר במחקר חתך שנעשה בנקודת זמן אחת. המלצות: לבצע מחקרי אורך שיעקבו אחרי הסטודנטים מתחילת לימודיהם ועד סופם. בנוסף, מומלץ לבצע מחקרים על הבדלים בעמדות כלפי עישון בין סטודנטים לסיעוד לבין סטודנטים למקצועות אחרים שלא ממקצועות הבריאות.

עמדות צוות מטפל בנוגע לשימוש במריחואנה רפואית

מגישות: יוליה בליצ'קוב ופולינה פוקרס

מנחה: גב' רחל שרבני

בית הספר האקדמי לסיעוד וולפסון

רקע: לאור העניין הגובר בסגולותיו הרפואיות של צמח הקנביס לצד מקומו השנוי במחלוקת בשיח הציבורי והרפואי. עורר עניין לגבי הקשר בין גילו ומצבו הבריאותי של המטופל לעמדת הצוות המטפל בנוגע לשימוש בריחואנה רפואית כטיפול במחלקות ט.ג ילדים ונוירולוגיה.

לקנביס שימושים רפואיים במצבים כמו אסטמה, גלאוקומה, התכווצויות שרירים, טרשת נפוצה, AIDS, כחלק מטיפול פליאטיבי, כחלק מטיפול בתופעות לוואי של טיפול כימוטרפי, וטיפול בכאב (Green, A. J., & De-Vries, K. (2010)

עמדת הצוות המטפל כלפי השימוש וההמלצה על קנביס כטיפול מושפעת ממספר גורמים ביניהם מניעת התמכרויות, ניטור מקורב של מטופלים המשתמשים בתכשירים השונים, חוסר הכשרה בנושא, והצורך בהגדלת הבסיס המחקרי האמפירי על השפעות הצמח (Borgelt, L., et.all (2013)). מטרת המחקר: לאמוד ולבדוק את עמדת הצוות המטפל במחלקות ט.ג ילדים ונוירולוגיה כלפי השימוש במריחואנה רפואית, תוך בחינת הקשר בין גילו ומצבו הבריאותי של המטופל לעמדת הצוות בנוגע לשימוש במריחואנה כטיפול רפואי. השערות המחקר הן שככל שמצבו הבריאותי של המטופל חמור יותר, עמדת הצוות המטפל כלפי השימוש במריחואנה רפואית כטיפול – תהיה חיובית יותר. שיטות מחקר: אוכלוסיית המחקר היא 60 אנשי צוות רפואי (16 רופאים, 41 אחיות, ו- 3 סטודנטים לסיעוד העובדים במחלקה), אשר 30 מהם עובדים בט.ג ילדים ו- 30 בנוירולוגיה בבית חולים וולפסון בחולון.

כלי המחקר הינו שאלון שנבנה משילוב שני שאלונים אשר כולל שאלון סוציודמוגרפי ושאלות סגורות מובנות וכלל 20 היגדים אשר בודקים את עמדות הנבדקים כלפי השימוש במריחואנה רפואית מהיבטים שונים. הנבדקים יתבקשו לבחור בתשובה הכי קרובה לעמדתם. השאלון עבר תיקוף ע"י העברת PILOT ל 10 אנשי צוות רפואית ממחלקת המטואונקולוגיה ומיון ילדים, הנתונים נותחו ונמצאה אלפא קרונבך (0.708).

ממצאים: עמדת הצוות המטפל כלפי השימוש במריחואנה רפואית במצבים בריאותיים חמורים חיובית יותר, באופן מובהק, מאשר שימוש במריחואנה רפואית.

עמדות הצוותים בנוגע לשימוש במריחואנה רפואית בקצוות הגילאים נמצא, באופן מובהק, כי כאשר מדובר במטופלים מעל גיל 65 עמדות הצוות המטפל כלפי השימוש במריחואנה חיוביות יותר מאשר שימוש במריחואנה רפואית באופן כללי וזאת בניגוד להשערת המחקר שהניחה כי הצוות יירטע משימוש במריחואנה באוכלוסייה זו.

עמדת הצוות המטפל בניירולוגיה בנוגע לטיפול במריחואנה רפואית בילדים במתחת לגיל 18 התגלתה כשלילית יותר מזו של הצוות בטיפול נמרץ ילדים, באופן מובהק. לעומת זאת לא נמצא הבדל בעמדות בנוגע לשימוש במריחואנה רפואית כטיפול במטופלים מעל גיל 65.

מסקנות: ניתן להבחין שלא קיים קשר בין גיל הצוות המטפל לבין עמדותיו כלפי שימוש במריחואנה רפואית.

רופאים ואחיות כאחד מסכימים על כך שיש צורך בהכשרה בנוגע לטיפול בקנביס רפואי אך בהשוואה בין רופאים לאחיות ניתן לראות כי האחיות נוטות יותר להסכים לביצוע ההכשרה לעומת הרופאים.

האם העמדה משתנה לאחר התערבות הסברתית.

מגבלות המחקר:

1. מדגם הקטן (60 נחקרים בלבד).

2. אוכלוסיית המחקר אינה מגוונת ואין חלוקה מוסדרת בין רופאים ואחיות.

3. המחקר בוצע במרכז רפואי "וולפסון" שהוא מרכז אחד ממקום במרכז הארץ ואינו ממחיש את הלך הרוח של כלל הצוותים הרפואיים והפרא-רפואיים בארץ לכן לא ניתן לעשות הכללה

4. המחקר בוצע רק בשני מחלקות ספציפיות ואינו מייצג את כלל האוכלוסייה.

תרומתו של מחקר:

הינה בהעלאת נושא הטיפול במריחואנה הרפואית על סדר היום, עבודה זו פותחת צוהר למחקר נוסף בתחום פחות מוכר למקצוע הסיעוד שעשוי להיות חלק גדול מהיום יום של העשייה הסיעודית בעיקר במחלקות פנימיות וגריאטריות. במחלקות בהן חולקו השאלונים רבים התעניינו ונחשפו, כמעט לראשונה, לנושא זה ברצינות.

המלצות: להמשיך ולחקור את עמדות הצוותים המטפלים במחלקות נוספות בבית החולים בנוגע לטיפול במריחואנה רפואית, והן לבחון האם יש קשר בין עמדת המטפל להכשרה שקיבל בנושא, ואף לבדוק האם העמדה משתנה לאחר התערבות הסברתית.

הקשר בין ידע בתחום סיעוד הזקן וחשיפה לזקנים, לבין עמדות כלפי זקנה בקרב סטודנטים לסיעוד

מגישים: שאהד אבו מוך וספא עאמר

מנחה: הגב' שרונה צור פלד

כללית האקדמיה לסיעוד, קמפוס רבין (דינה)

מבוא

הגידול בקצב הזדקנות האוכלוסייה, מחייב בהתאמה גם תכנון להכשרת כוח האדם המקצועי הנדרש כדי לספק את צורכי הקשישים בתחום הבריאות והרווחה. אחיות יותר מכל בעל מקצוע אחר, מעורבות בטיפול ישיר בקשיש ובהדרכתו וכן בתיאום ובניהול הטיפול בקשיש בכל המסגרות המטפלות בקשישים. עם זאת, בדומה לנותני טיפול אחרים, גם להן חסרים המוטיבציה, הידע הנדרש והנכונות לבחור בגריאטריה כתחום התמחות והתמקדות (גולנדר ולוי, 2010).

מטרת המחקר

לבדוק האם קיים קשר בין ידע בתחום סיעוד הזקן וחשיפה לזקנים, לבין עמדות כלפי זקנה, בקרב סטודנטים לסיעוד.

השערות

יימצא קשר חיובי בין רמת הידע בתחום סיעוד הזקן של סטודנטים לסיעוד, לבין עמדות של הסטודנטים כלפי זקנה.

יימצא קשר חיובי בין חשיפת סטודנטים לסיעוד לזקנים, לבין עמדות כלפי זקנה בקרב הסטודנטים.

שיטת המחקר

אוכלוסיית המחקר כוללת סטודנטים לסיעוד ($n=60$), הלומדים בכללית האקדמיה לסיעוד, קמפוס רבין, דינה. שיטת הדגימה מחקר חתך. קריטריונים להכללה: סטודנטים משנה א' ו-ג' הנתונים נאספו באמצעות שאלון דיווח עצמי הכולל את השאלונים הבאים: שאלון ידע, שאלון עמדות, שאלון חשיפה ושאלון אפיונים אישיים של הסטודנט.

המחקר קיבל את אישורה של ועדת אתיקה בחוג לסיעוד, אוניברסיטת תל אביב.

ממצאי המחקר מצביעים על כך, כי באופן כללי חשיפת הסטודנטים לעולמם של הזקנים ורמת הידע שלהם בסיעוד הזקן, לא משפיעות על העמדות ועל הגישה שלהם כלפי זקנים וזקנה.

המלצות

תוצאות המחקר, מדגישות את הצורך בפיתוח תוכנית לימודים, שתשפיע באופן חיובי על עמדות הסטודנטים לסיעוד ביחס לזקנה.

מומלץ לבנות תוכנית לימודים, שתעודד את חשיפה נוספת של הסטודנטים לזקנים כולל חשיפה לזקנים יחסית בריאים ומתפקדים, מהלך היכול לגרום לשיפור בעמדות הסטודנטים.

בכדי לשנות את עמדותיו של הסטודנט לסיעוד כלפי הזקנה, ראוי לשקול הקמת מחלקה לחינוך גרונטולוגי בחוג לסיעוד, שמטרתה שפור בעמדות סטודנטים ואחיות כלפי הזקנים.

הקשר בין משתנים סוציו דמוגרפיים לבין עמדות כלפי אלימות נגד נשים בקרב המגזר הערבי

מגישים: איתת שוהאנה (חרוב) ולורין חאסקיה

מנחה: הגב' בת שבע מילר

כללית האקדמיה לסיעוד, קמפוס רבין (דינה)

מבוא

אלימות נשים במשפחה הינה בעיה חברתית רבת היקף אליה נחשפות בין 10%-50% נשים ברחבי העולם. בישראל, בסקר שנערך בשנת 2001 עלה כי 11.2% מכלל הנשים בארץ היו במהלך חייהן קורבנות של תקיפה פיזית מצד בני זוגן, כאשר 32% מהן מקרב המגזר הערבי. החברה הערבית בחלקה עדיין שומרת על המבנה הפטריארכלי שבו הבעל במעמד עליון. תפיסה חברתית זו משתקפת בהצדקת האלימות מצד הבעל כלפי האישה. האישה נושאת בסבל ונמנעת מפניה לעזרה אפילו ממשפחתה (haj-yahia, 2000).

מטרת המחקר

לבדוק את הקשר בין משתנים סוציו דמוגרפיים (מגדר, השכלה ודת) לבין עמדות כלפי אלימות נגד נשים במגזר הערבי.

השערות המחקר

1. נשים במגזר הערבי יביעו עמדה חיובית יותר נגד אלימות כלפי נשים מאשר גברים במגזר הערבי.
2. גברים ונשים בעלי השכלה גבוהה יביעו עמדה חיובית יותר נגד אלימות כלפי נשים מאשר גברים ונשים בעלי השכלה נמוכה במגזר הערבי.

3. גברים ונשים דתיים יביעו עמדה חיובית יותר נגד אלימות כלפי נשים מאשר גברים ונשים חילוניים במגזר הערבי.

מערך המחקר

איסוף הנתונים נעשה באמצעות שאלון, בקרב 60 נבדקים מהאוכלוסייה הכללית במגזר הערבי בשני מרכזים ציבוריים בשתי ערים באזור השרון. הנבדקים השתתפו בהתנדבות וללא תמורה כלשהי. המחקר קיבל את אישורה של וועדת האתיקה בחוג לסיעוד באוניברסיטת ת"א.

ניתוח הנתונים נעשה באמצעות תוכנת EXCEL.

גברים ונשים במגזר הערבי מתנגדים לאלימות כלפי נשים. נשים במגזר הערבי רואות בגברים את בעלי הסמכות לקבלת החלטות בענייני האישה יותר מאשר גברים ונוטות יותר להצדיק את התנהגות הבעל כלפיהן. ככל שהשכלה נמוכה יותר כך גוברת ההתנגדות לאלימות כלפי נשים בקרב המגזר הערבי. דתיים מאוד מקרב המגזר הערבי מביעים עמדות חיוביות יותר כלפי אלימות נשים מאשר חילוניים ודתיים.

המלצות:

ביצוע מחקר שיכלול מספר גדול יותר של נבדקים, מאזורים שונים בארץ, תרבויות ודתות שונות. ביצוע מחקר פרוספקטיבי אשר יעקוב אחר שינויים חברתיים, דפוסי התנהגות ונורמות החברתיות במגזר הערבי והקשר בינם לבין עמדות כלפי אלימות נגד נשים. ביצוע מחקר שיבחן את הקשר בין עמדות כלפי אלימות לבין גיל. ביצוע מחקרים הבוחנים את הקשר בין תפיסה פטריארכאלית לבין עמדות כלפי אלימות נגד נשים.

הקשר בין רמת דתיות והשכלה לבין היענות לתרומות דם בקרב האוכלוסייה היהודית בישראל

מגישות: אולגה ישכרוב וורד חסון

מנחה: הגב' שרונה צור פלד

כללית האקדמיה לסיעוד, קמפוס רבין (דינה)

רקע

על אף הפריחה המחקרית בתחום עירויי הדם, קיים מחסור משמעותי במאגר תרומות הדם ומוצרו. לפיכך, חשוב לבדוק את הסיבות למחסור בתרומת דם ומהם הגורמים שמובילים להיענות גבוהה או נמוכה לתרום דם.

מטרת המחקר

בדיקת הקשר בין רמת דתיות והשכלה, לבין הענות לתרומות דם בקרב האוכלוסייה היהודית בישראל, בגילאי 18-60.

השערות

ככל שרמת הדתיות תעלה, תימצא היענות גבוהה יותר לתרומות דם בקרב האוכלוסייה היהודית בישראל.

ככל שרמת ההשכלה תעלה, תימצא היענות גבוהה יותר לתרומות דם בקרב האוכלוסייה היהודית בישראל.

הליך המחקר קיבל את אישורה של וועדת האתיקה בחוג לסיעוד, באוניברסיטת ת"א.

איסוף הנתונים נעשה באמצעות שאלון מובנה, שכלל שאלון אפיונים אישיים ושאלון עמדות כלפי תרומות דם.

אוכלוסיית המחקר כללה 60 נחקרים, שהתפלגו ל- 15 נחקרים מכל רמת דתיות: חילוניים, מסורתיים, דתיים וחרדים. ניתוח הנתונים נעשה באמצעות תוכנת EXCEL.

ההשערה הראשונה שהניחה שככל שרמת הדתיות תעלה תימצא היענות גבוהה יותר לתרומות דם בקרב האוכלוסייה היהודית בישראל אוששה. ממצא זה תואם את הספרות (Wuthnow, 1991). ההשערה השנייה שהניחה שככל שרמת ההשכלה תעלה תימצא היענות גבוהה יותר לתרומות דם בקרב האוכלוסייה היהודית בישראל לא אוששה. ממצא זה סותר את הספרות (Thomson et al., 1998).

המלצות

בכדי לחזק את ההיענות לתרומות דם בקרב הזרמים הדתיים, מומלץ לקיים תרומות דם נפרדות לגברים ולנשים וליצור שיתוף פעולה עם רבנים בעלי ההשפעה על הציבור. בכדי לחזק את ההיענות לתרומות דם בקרב כלל האוכלוסייה, מומלץ להעלות את המודעות למחסור במנות דם באמצעות התקשורת. בנוסף לאמור, קרב האוכלוסייה החרדית יש למצוא אמצעי תקשורת חלופיים.